

Izjava, izvršena ponedeljek, vsak dan z...
Asiškiga št. 20, I. nadstropje. Dopolni...
pisma se ne sprejemajo, rokovali se...
Anton Gerbec. — Lastnik...
znaša za mesec: L. 7.—, 3 mesece...
Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon...
Knižnica...
Izdajatelj in...
st. Tisk tiskar...
eto L. 60.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov v 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Fašizem in liberalizem

(Ugibanja in predvdevanja).

Ko je Adam Smith na podlagi ekonomije vzpostavil načelo individualne svobode in proste konkurence, je bila Anglija edina liberalna država v Evropi. Konservativni absolutizem je dobil prvi velik udarec z izbruhom francoske revolucije l. 1789. Razni teoretični so širili že poprej liberalne ideje in ko so padli prvi stebri srednjeveškega absolutizma, se je razvila ideologija liberalizma. Na grobu konservativnega absolutizma so se porodile v teku 19. stoletja liberalne države v Evropi. In v zadnjih desetletjih je evropska javnost sodila naprednost narodov in držav po njihovi večji ali manjši liberalni ustavi. Tako je postal liberalizem ideologija družbe devetnajstega stoletja.

Prvi veliki mož, ki je nastopil proti vsem sodobnim ideologijam, torej tudi proti liberalizmu, je bil Karl Marx. Tako je nastala ideja internacionalizma, ki je končno privedla do ruske revolucije, ki tvori novo odrezano dobo v razvoju človeških družabnih organizmov.

Nastop socialne demokracije v nekaterih evropskih državah po svetovni vojni ni v bistvu izpremenil liberalne države. Socialna demokracija je samo prilagodila obstoječe liberalne ustanove novemu času, tako da se lahko reče, da je večina evropskih držav izjemši Rusije liberalno vladana.

Italija je bila do danes izrazito liberalna država. Liberalizem je bil od začetkov italijanskega kraljevstva pa do danes tista duševna gonilna sila, ki je ustvarila današnjo veliko Italijo. Proti tej liberalni državi so nastopili v prvih povojnih letih komunisti, ki so zahtevali diktaturo proletariata in grozili uničiti namah najdražjo svetovno svobodo liberalne družbe. Bil je to boj napovedan italijanski liberalni državi, bo liberalizmu, ki naj ga nadomesti delavska diktatura in komunizem.

Fašizem se je porodil kot reakcija proti preteči boljševski nevarnosti. Kot tak si je nadel nalogo rešiti obstoječi družabni red, rešiti ustavo, rešiti liberalno državo. Skratka fašizem se mora smatrati po svojem prvotnem smotru za branitelja liberalne države. Nastopil je proti diktaturi enega razreda, za svobodo vseh razredov, za rešitev države, torej za liberalna načela.

Ne oziraje se na to, ali se bodo fašisti polastili države s silo ali pa tako, da se bo ohranil videz ustave, moremo reči, da je fašizem danes diktatoričen ter da ne skriva svojih diktatoričnih namenov. Fašisti odrekajo kratkoročno dosedanjim vladam vsako sposobnost vladanja vojne velike Italije, ki jim je še premajhna. Posebno v zunanji politiki zahtevajo bolj energične moke, ki naj vzdigne Italijo v krogu entente do popolnoma neodvisne, gospodarsko in politično enakovredne in neodvisne vesile. Stališče fašizma napram sosednim državam: zlasti napram Jugoslaviji, pa je itak znano. Da ni prišlo do izvršitve rapsalske pogodbe, nosijo glavno odgovornost fašisti, ki se upirajo rimski vladi, dolžec jo, da je prepopustljiva.

Na zunaj je fašizem imperialističen, v načrtih ima ustvaritev še večje Italije, ker smatrajo fašisti Italijane ne samo za potomce, ampak tudi za dediče starodavne rimskega imperija. Ta zunanje-politična naziranja seveda zahtevajo v notranjosti popolno konsolidacijo, disciplino, poslušnost vsega prebivalstva. To pa se da doseči le z diktaturo, t. j. z odpravo ustavnih svobod, t. j. s pokopom liberalnih ustanov in z vzpostavitvijo diktature enega sloja, t. j. fašizma.

In Mussolini sam pravi, da bo treba ukiniti svobodo. V enem najnovejših govorov je razdelil Italijane, ki niso fašisti, v tri kategorije: v indiferentne, v take ki simpatizirajo s fašizmom in v sovražnike. Indiferentni bodo ostali doma ter bodo čakali, druga kategorija se bo mogla gibati in gledati, a za tretjo kategorijo ne bo nobene svobode ne usmiljenja.

Iz tega je razvidno, da smatrajo fašisti edino sebe za poklicane rešiti Italijo iz njene sedanje neugodnega položaja bodisi

v zunanji, bodisi v notranji politiki. Oni se ne smatrajo za narod, ampak za voditelje naroda in za državo. Mussolini ni zastojal rekel, da obstoja fašistovska država. Stebra te morebitne fašistovske države sta fašistovska stranka, majhna po številu a izbrana po kvaliteti in potem armada. To dvojje tvori državo, ljudstvo pa se mora pokoriti in stopiti v službo idealov omenjenih dveh čimteljev.

Fašisti so bili od samega začetka največji zagovorniki armade, ki so jo vedno dvigali v deveta nebesa. In to tudi v tistem času, ko so boljševske tolpe napadale italijanske častnike po ulicah trgajoč jim častniške znake, ko se je mislilo, da pride do poloma meščanstva na vsej fronti. In razume se, da armada tega ni pozabila in ne more pozabiti in zato simpatizira s fašizmom, smatrajoč ga za svojega zaveznika in to po pravici. Danes ni več boljševske nevarnosti, spomin pa je ostal. Dalje pa je znano, da je vsak militarizem imperialističen, ker je to vendar ena glavnih temeljev vsake vojaške organizacije. In tudi fašizem je imperialističen. To je torej druga sorodstvena vez med armado in fašizmom.

Umevno je torej, da mora biti danes fašizem reakcionaren, diktatoričen, protoliberalen, vsaj do tedaj, da vsili večini naroda svoje ideje in svoj duh. Fašisti se kaj radi ozirajo v slavno rimsko preteklost, ko se je rimska država raztezala od Perzije do Gibraltara, od Črnega morja do Velike Britanije, od Sredozemskega do Severnega morja. Obožujejo tedanjo upravo, tedanje vladne sisteme (vsaj tistih dob, ko je bila rimska država najmočnejša), tedanjo vojsko, njeno disciplino in junaštvo. Toda ta pogled nazaj v preteklost jih dela prestrogo kritike sedanjega stanja. Odtod njihovo stremljenje začeti vse na novo in izbrabiti sedanji položaj za povečanje Italije kot velcsile. To, v kolikor se tiče idealnih elementov v fašizmu. Razume se pa, da se je v stranko vrnilo tudi mnogo koritarjev, ki iščejo svojo osebno korist. Fašizem je pač firma, ki danes drži in nese, zato ima polno pristašev, vsak dan več.

In pri gibanju, kot je fašizem, se mora vodstvo posluževati začasno tudi takih ljudi, ki jih bo nekoč pahnilo od sebe, ker so sedaj potrebni stranki. Dalje je absorbiral fašizem, kakor vsako revolucionarno gibanje, vse nemirne duhove, ki ne vedo kam s svojo energijo. Ti so stranki v gotovih časih, ko gre za odločilen nastop, zelo koristni, so pa tudi tisti element, ki more pogosti gibanje v revolucionarno valovanje tudi proti volji voditeljev. Vse to so odločujoči činitelji fašizma. Zato moramo trditi, da je danes fašizem elementaren pojav družbe v Italiji. Je to elementarno gibanje enega sloja italijanskega naroda, ki je prežet s povojno ideologijo mladega zmagovalca. Zato hoče fašizem svojo državo, neče liberalne države, torej nepotrebne so liberalne ustanove v državi, nepotrebne in škodljive, ker ovirajo fašizem na njegovem končnem pohodu, in ker bi ga ovirale pri poznejši vzpostavitvi nove države v fašistovskem zmislu. Zato se nahaja liberalna država v svojem najkritičnejšem momentu. Koliko bo rešil liberalizem iz sedanjega "spopada", nam bo pokazala bodočnost.

Ze sedaj pa je prav gotovo — in to potrjujejo vsi teoretični fašizma na eni strani, a na drugi izjave vodilnih fašistovskih politikov samih — da bi fašistovska oblast odpravila le politični liberalizem sedanje liberalne države, medtem ko bi gospodarski liberalizem ostal nedotaknjen in bi bil celo razširjen. Bistvo liberalne države pa tvori ravno ta poslednji. In v tem tiči eden globljih vzrokov popustljivosti sedanjih liberalnih vlad napram fašizmu. Laški liberalizem se zaveda, da fašizem nikakor ne meri v njegovo bistvo. Zato je liberalna država pripravljena takorekoč na vsak kompromis z novim gibanjem, kar jemlje sedanjemu gigantskemu boju za gospodstvo v državi tisto ostrino, ki bi mogla izzvati fašistovsko revolucijo v krvavem pomenu te besede.

Italija

Odprava osrednjega urada za nove pokrajine in generalnih komisariatov

RIM, 10. Na današnjem ministrskem svetu se je razpravljalo o vprašanju novih pokrajin. Sklenjeno je bilo: 1.) da se takoj odpravi centralni urad za nove pokrajine; 2.) da se takoj odpravi generalna komisariata in postavita na njuno mesto dva prefekta; 3.) da se poveri ureditev Julijske in Tridentinske pokrajine v upravno okrožja komisiji za uradno reformo; 4.) da bo še nadalje poslovala centralna svetovna komisija, imenovana s kraljevim odlokom od 8. sept. 1921.

Senator Mosconi je bil pozvan brzogovno v Rim.

Sestanek Schanzer-Beneš v Benetkah. Službena objava. — Obstoj Avstrije je v interesu obeh držav.

BENETKE, 10. Včerajšnji sestanek ministrov Schanzerja in Benešja z gospodarskimi svetovalci je trajal od 3. do 5. popoldne. Na koncu sestanka sta ministra sporazumno privedla sledečo službeno objavo:

«Na sestanku, ki se je vršil danes popoldne v Benetkah med vnanjima ministroma Italije in Čehoslovaške, je obrazložil minister

Beneš politične smernice, katerih se drži čehoslovaška vlada in po katerih se bo ravnala v vseh vprašanjih srednje Evrope. Minister Schanzer je ugotovil z zadoščanjem, da so ti pravci, strmeči za konsolidacijo mira na podlagi pogodb, v skladu z onimi italijanskimi politiki, ki ta nudijo obema državam praktično možnost, da lahko sporazumno nastopate v raznih vprašanjih, ki je interesirajo. Proučevanje avstrijskega vprašanja in v Zenevi odobrenega načrta je tvorilo predmet posebne pozornosti s strani ministrov, ki sta v polnem soglasju izrazila trdno nado, da bo izvršitev tega načrta zagotovila Avstriji finančno ozdravljenje ter politično neodvisnost in stalnost.

Popoldne so se obravnavala gospodarska vprašanja, ki interesirajo obe državi. Razprava, katero je vodila obratna želja po čim večji intenzifikaciji odnošajev med Italijo in Čehoslovaško, je dovela do sporazuma, da se imajo priletni potrebni ukrepi, da se podvže ratifikacija trgovinskih pogodb in drugih rešnih gospodarskih vprašanj od 23. marca 1921. Tudi naj se te pogodbe dopolnijo s sklenitvijo carinskega dogovora. Sklenilo se je tudi, da se skliče v novembru v Trstu konferenca, ki bo imela nalogo, da uredi vse, kar se tiče čehoslovaškega prometa čez to pristanišče.

Nasproti poročevalcu lista «Corriere della Sera» je izjavil minister Beneš med drugim:

«Bistvo mojih načrtov se da resumirati v formulo, da je treba ustaliti srednjo Evropo, da ko se enkrat povrnete Rusiji in Nemčiji k aktivni politiki, njena intervencija ne bo povzročila kak polom ali kako poškodbo na stavbi, ki smo jo sezidali in ki je hiša, v kateri stanujemo. Jaz zasledujem politiko ureditve in konsolidacije, povsem miroljubno politiko.» Kar se tiče obstoja Avstrije, je rekel Beneš, da je v interesu Čehoslovaške in Italije, da Avstrija živi. Zakaj njen polom bi zahteval posredovanje ene in druge teh dveh držav in temu se je treba izogniti. Iz tega tudi sledi, da so brez podlage vse govornice o čehoslovaško-jugoslovenskem načrtu za nekaj koridor čez avstrijsko ozemlje.

Po razkolu v socialistični stranki — Manifesti novih strank

RIM, 10. «Avanti» prinaša manifest maksimalistov, ki pravi, da je izključitev kolaboracionističnih elementov za vedno oslobodila politični stroj stranke nevarnosti, da bi krenila na krivo pot. Cin, ki se je izvedel, je bil znak moči, ki bo vzbudil v proletariatu novo zaupanje, ker se stranka ni ustrašila ne obzirov do oseb ne hipnega oslajenja. Vrzeli, ki so nastale, bo delavstvo gotovo izpolnilo z novim dotokom. Težka ura, v kateri živimo, je prisilila stranko, da izvrši trdo delo izčiščenja. Manifest nato povdarja navdušenje na novo potrjeno soglasje s tretjo internacionalo ter končuje: «Vidne posledice krize, v katero je vojna pahnila našo zemljo kakor tudi druge, naporu buržoazije, da skrti plače, brezposelnosti, ki stransko narašča, ter nevarnosti nove, večje svetovne vojne, v katere mrežo so mnogi prisiljeni vsled usodepolnih razmer zapletati se, odpirajo zopet oči proletariatu, ki najde svoje vodstvo in svojo obrambo v naših močeh, v našem tisku, v našem programu. Na vas, sodrugi, je, da visoko držite zastavo kot znak zbiranja, na vas je končno dolžnost, da v tej strašni uri obupne reakcije širite in branite, tudi med nevednimi, naše ideale, ki so bili ljuba nada v preteklosti, ki so danes ognjen boj in ki bodo sigurna zmaga v bodočnosti.»

Tudi kolaboracionisti so izdali svoj program, ki pravi, da se je delo razdružuje pričelo v Livornu, končalo pa v Rimu. Odgovornost ne pada na nas, kolaboracioniste. V okviru socialistične stranke sta se razvili dve načeli, ki sta si popolnoma nasproti v svojih metodah: socialistično in komunistično načelo. Tisti sodrugi, ki so pristali na tretjo internacionalo, so jo vsilili ostalim ter povzročili tako neizogibni spor. Govorec v programu stranke pravi manifest, da se stranka ne boji obtožbe, da nagiba na kolaboracionistično stran, ko zahtevajo najvišji interesi proletariata sodelovanje in dokler to sodelovanje ne škodi strankini avtonomiji. Hočemo mir na znotraj in na zunaj, in da se preprečijo nove vojne, želimo, da pride do internacionalne, ki res zasluži to ime in ki združuje vse proletarce. Ne bomo sledili drugi internacionali, ki se je med vojno zgubila v nacionalistične smeri in ne trdijo, ki je bila in je politično sredstvo neke države, katera bi ogrožala našo avtonomijo. Manifest končuje: «Če so sedanji dnevi temni, če švigajo v temi bliski vojne in reakcije, toliko bolj živo se svetli naša vera. Socializem je tisti, ki nas vodi kakor luč, največja nada premaganih in izkoriščanih. Izkoriščani, preganjani in bičani združimo se bolj tesno in v večjo vero!» Prvi manifest zaključuje s klicem: Živio socializem!, drugi pa: Za svobodo, za prosveto, za socializem!

Poziv komunistov na odpor proti fašizmu

RIM, 10. Komunisti so objavili razglas, ki pravi v glavnem: Vršiti je treba odpor proti reakciji povsod, kjer se ni zmagala. Izbrabljati se imajo tudi odmor med boji. Osrednji odbor bo poslal v primeru potrebe pomoč na mostvu in sredstvih, upoštevati pa je treba, da mora izvršiti to s krajevnimi silami, ker so moči, s katerimi razpolaga, omejene. Po fašistični ujeti komunisti naj brez obotavljanja podpisajo vsako izjavo, ki se jim predloži, naj bo njena vsebina se tako nespametna. Vzdržujejo naj se vsakega političnega razgovora s fašisti. Odpravljeno so vsi prapori. Prapore smejo imeti samo komunistični vojaški oddelki, ki jih pa morajo braniti, da ne padejo v roke fašistom.

Pretep med popolari in fašisti

CALTANISSETTA, 10. V San Cataldo so obhajali cerkveno slavnost, pri kateri je svirala tudi občinska godba. Fašisti in nacionalisti so zahtevali tekmo slavnosti, naj godba zasvira «Kraljevo koračnico». Ker se to ni zgodilo, je nastal med popolari na eni ter fašisti in nacionalisti na drugi strani hud pretep. Težje posledice so preprečili orožniki.

Spopad med fašisti in kmeti

PIACENZA, 10. V Padri di Bettola so se spopadli fašisti s hribovci. Ranjena sta bila dva fašista. Ranila sta identifikirana, ni jih pa blizu.

Livornski fašisti grozijo, da zasedejo ladje delnice trdnje «Orlando».

LIVORNO, 10. Včeraj je poslal markiz Peroni v imenu fašistovske stranke trdnji «Orlando» ultimatum, v katerem se zahteva, da mora trdnja do 12. t. m. zopet odpreti svoje ladjedelnice, sicer jih bodo fašisti zasedli. Ultimatum pravi dalje, da se fašisti nečesto vti-kati v sporno zadevo med vlado in trdnjo, njim gre samo za to, da čitijo pridno osobe, ki je že tri mesece brez dela.

Odstop občinskega sveta v Torre Annunziata.

TORRE ANNUNZIATA, 10. Odv. Ciro Albani, župan, in ves občinski svet se je zloščil

pri prefektu, da mu naznani svoj odstop vsled dogodkov zadnjih dni.

Spopad med fašisti in komunisti. — 1 komunist mrtev.

BRESCIA, 10. Sinoči je prišlo v Castenedolo do spopada med fašisti in komunisti. En komunist je bil ubit.

Jugoslavija

Preokret v jugoslovenski notranji politiki — Radić potrjuje svoje izjave

LJUBLJANA, 10. Zagrebški dopisnik «Slovenskega Naroda» je imel pogovor s Stjepanom Radićem, kateri mu je v polnem obsegu potrdil izjave, objavljene nedavno v «Beogradskem dnevniku». Na vprašanje, če je Hrvatski blok definitivno sklenil, da se udeleži kumanovske proslave, je Radić odgovoril: «Da, toda samo v načelu! Stvar je v rokah vlade, od nje je odvisno, da odstrani nekatere tehnične težkote.»

Vprašanje: «Ali ste dali gospodu Pavlu Angličiću kakše pogoje za udeležbo pri proslavi kumanovske bitke?»

Odgovor: «Nismo stavili nikakih pogojev. Pogoji se stavijo neprijatelju! Vse vesti o pogojih so netočne. Stavili smo samo bratske predloge!»

Vprašanje: «Kakšni pogoji so bili stavljeni za proslavo v Pragi?»

Odgovor: «Tako, kakor glede Kumanova.»

Vprašanje: «Kako stališče zavzemate napram ideji, da se Hrvatje udeležijo proslave v Kumanovem in Pragi?»

Odgovor: «Vrlo dobra je ta ideja. Odgovarjam samo, da sem brez vsega takoj sprejel to idejo. Kumanovska proslava pomenja nacionalno emancipacijo, praska pa kulturno. Za Jugoslovane je Kumanovo nacionalno, Praga pa kulturno evropsko središče.»

Vprašanje: «Kaj je glede Vašega prihoda v Belgrad? Ali vstopite v vlado?»

Tu je Radić kratko izjavil, da njegova stranka sedaj še ne namerava stopiti v vlado. Glede novih volitev je Radić izjavil, da so volitve nujno potrebne. Na vprašanje, če bo Radićeva stranka sodelovala pri sestavi volitvene vlade, ki naj bi izvedla volitve, je Radić odgovoril, da je to mogoče, ker je potrebna kontrola volitev in pripomnil: «Mi smo zmage gotovi. V izborni vladi pa zahtevamo garancije, da se volitve svobodno izvršev.»

Na vprašanje dopisnika, na kakšen način je mogoč sporazum z Belgradom, je Radić odgovoril: «Nihče izmed nas ni proti sporazumu, ker hočemo biti edinstven narod. Povedati pa je treba, da smatram za provokacijo, če ostane še nadalje na krmilu Pribečević-Pašićeva vlada, osobito, če Pašić sestavi volilno vlado.»

Dalje je Radić naglašal, da je mnogo težje na Pribečeviću, ki naj predstavi, ako je patriot, narodne in državne interese svojim osebnim. Ne obstajajo nobene težkote za sporazum, so edinele težkote tehnične značaja. V ostalem je treba povdarjati, da se je treba odločiti, ali je volja naroda suverena ali ne.

Na vprašanje dopisnika, s katerimi strankami je mogoč sporazum, je Radić odgovoril: «Če zemljoradniki dobe večino pri volitvah, je sporazum gotov tekem 24 ur. Če demokratje dobe večino, je sporazum mogoč tekem enega tedna. Če pa radikali dobe večino, stoji stvar predvsem drugače, ker je večina radikalcev za Veliko Srbijo.»

Na vprašanje, kako stališče zavzema napram državnemu edinstvu in imenu «Jugoslavija», je Radić odgovoril:

«Mi smo socialno in jezikovno eden narod. Država je tu. Daleč smo od tega, da bi delovali proti državi, katere meje so bile mednarodno priznane.»

Glede imena Jugoslavija pa je Radić izjavil, da je jasno, da naj država dobi eno ime in da se naj imenuje «Jugoslavija».

Jugoslavija brez Bolgarske pa ni popolna. Na vprašanje, če je demokratski poslanec Pavle Angličić vodil z njim razgovore na lastno pest, je Radić odgovoril: «Ne!» V nadaljnjem pa je Radić potrdil, da je Angličić vodil razgovore na iniciativno predsednika demokratske stranke, Ljube Davidovića.

Semkaj prispele izjave včerajšnjih belgrajskih listov objavljajo tudi pogovore svojih dopisnikov z Radićem, ki se v bistvu krijejo z izjavami, danimi dopisniku «Slovenskega Naroda». Spričo tega je gotovo, da prinesejo prihodnji dnevi važne politične dogodke na dan. Radićeva «izprebrnitev» se ima v prvi vrsti pripisati akciji demokrata Davidovića. Jasno je, da bo Davidović vsled tega prišel v spor s Pribečevićem. Od izida tega dvoboja, ki bo kmalu znan, bo odvisen značaj nadaljnje notranje-politične življenja v Jugoslaviji.

Prenos kosti vojvode Tankosića v Belgrad

BELGRAD, 9. Včeraj se je vršil z največjimi častmi, ki jih je zmogla jugoslovenska prestolnica, prenos kosti vojvode Tankosića na belgrajsko pokopališče. Vojvoda Tankosić je bil eden četrtnih vojvod, ki so pred kakimi dvajsetimi leti prvi prekorčili turške meje in začeli ono ogromno borbo, ki se je končala na prejšnji osvoboditvi Srbije izpod turškega jarma, a potem z osvoboditvijo Jugoslovenov izpod avstrijskega jarma. L. 1901. je končal vojno akademijo. l. 1905. pa je začel svoje delovanje kot četnik. V vojni l. 1912. je dobil čin majorja. Kot major se je udeležil tudi voine proti Avstriji in jo l. 1915. padel

v boju v Trsteniku dne 15. oktobra 1915. Avstriji so ga pozneje, ko se je trdovratno širila vest, da je še živ, odkopali in dali prinesiti sliko njegovega trupla v ilustriranih listih. V znanem ultimatumu l. 1914. je Avstrija med drugim zahtevala tudi izročitev Tankosića, ker da je v zvezi s sarajevskim atentatom. Izročil se ji je sam kot junak v junaškem boju.

Zalostna obeltnica.

LJUBLJANA, 10. Danes so se tukaj vršile manifestacije za Korotan v spomin na zalostno obeltnico plebisita. Ta obeltnica je za Slovence Vidov dan, ne spominja pa, žal, na tako častni poraz, kakor kosovski Vidov dan... Naj bi Slovenci s požrtvovalnim delom ustvarili vsaj svoje kulturno Kumanovo!

Čehoslovaška

Tisk o sestavi nove vlade in njenem programu.

PRAGA, 10. Glasilo agrarcev «Venkov» se peča s sestavo nove vlade ter poudarja neprenehljivo upravnega programa in utrditve ministerialnega sodelovanja. Vnanji minister dr. Beneš — prvi list — bo nadaljeval svojo politiko konsolidacije malega sporazuma, posebno pa bo posvečal pažno vprašanju odnošajev nasproti državam srednje Evrope in v tem pogledu lahko računa na podporo s strani vseh strank, ki sodelujejo pri konsolidaciji države. Glasilo socialnih demokratov «Pravo Lidu» poudarja uspehi, ki ga je imel kabinet Beneš, ter izjavlja, da je bila spojitve ministrskega predsedstva z ministrstvom vnanjih poslov v osebi gospoda Beneša prava sreča za državo. Najvažnejša vnanja vprašanja so rešena. Nova vlada bo rešila notranja vprašanja, gospodarstvena, socialna in kulturna. «Prager Tagblatt», glasilo Nemcev pravi da bo predstavljala nova vlada tudi novo približanje k Nemcem, kajti novi ministri predsednik Švehla je vedno skušal vzdrževati ravnotežje med narodnostmi. Ogrski list «Pragay magyar Hirlap» se boji, da je novi kabinet nevaren narodnim manjšinam; dalje pravi, da tvori politika deflacije denarja program novega finančnega ministra dr. Rašina.

Čehoslovaški-lotvinski trgovinski dogovor.

PRAGA, 10. Podpisala se je trgovinsko pogodba med Čehoslovaško in Lotvinsko.

Stamboljski v Pragi.

PRAGA, 10. Bolgarski ministrski predsednik Stamboljski je prišel v Prago iz Nemčije. Njegovo potovanje ima poseben značaj, ki pa nima političnega lica.

Odveza trgovine z devizami na Čehoslovaškem.

PRAGA, 10. Praska borza je na iniciativno bančnega urada pri finančnem ministrstvu sklenila, da odveže s 13. t. m. trgovino z devizami za bančne zavode. Bančni urad si pa pridržuje pravico, da sme izvrševati borzne operacije, kot kupec in kot prodajalec, kakor drugi finančni zavodi.

Čehoslovaški inštitut v Rimu.

PRAGA, 10. Deželni odbor za Češko je imenoval delegate, ki bodo zastopali deželo v komisiji za ustanovitev čehoslovaškega inštituta v Rimu. So to sledeči gospodje: Ravatelj deželnega arhiva dr. J. B. Novak, arhitekt dr. Jos. Borovička in deželni arhivist dr. B. Jenskovsky.

Rusija

Misija nizozemskih inženirjev v Rusiji

HAAG, 10. Komisija nizozemskih inženirjev je prispela v Petrograd, odkoder bo odpovala v Moskvo, da vzame v najem nekatera podjetja in izvrši razna druga dela. Uradno se izjavlja, da to potovanje ne pomeni nikakor izpremembe v stališču Nizozemske nasproti sovjetski Rusiji. Vest, da je nizozemska vlada pripravljena dati sovjetski vladi posojilo, je povsem utemeljena.

Francija

Viljem je hotel vojno pod vsako ceno. Izjave bivšega francoskega poslanika v Petrogradu.

PARIZ, 9. «Ekselsior» objavlja povovor z Paleogujem, bivšim francoskim poslanikom v Petrogradu iz l. 1914. Paleologue, ki je izjavil da car do zadnjega hipa ni verjel v možnost vojne in da je dne 20. julija 1914. dejal: Ne smatram Kaiserja za tako nalivnega, da bi napadel istočasno Francijo, Rusijo in Anglijo. Car je nato poslal Kaiserju dne 29. julija pismo, v katerem mu je nasvetoval, naj prepuusti razsoditev avstrijsko-srbskega spora razsodišču v Haagu, ni pa dobil nikakega odgovora. Brzjavil je nato Kaiserju in mu dal častno besedo, da ruska vojska ne bo izzvala nikakega spopada tekem diplomatskih pogajanj. Nemčija je odgovorila s splošno mobilizacijo. Car pa je vključ temu ponovno brzojavil Kaiserju in mu predlagal, naj bi se nadaljevala pogajanja za ohranitev mira. Vojna je izbruhnila, in 6 ur po vojni napovedi je Kaiser brzojavil carju, da je odvisno od njega, da se ji naredi konec. Car je bil ogorčen sprico takoga cinizma.

Anglija

Angleška delavska stranka zahteva demisijsko Lloydja Georgeja

Nocoj se je sestala v Londonu vodstvo Delavske stranke. Razpravljalo je o vzhodnem vprašanju. Sprejeta je bila ta-le resolucija: Naše vodstvo energično protestira proti sedanji politiki na bližnjem vzhodu in zahteva, da se takoj odstrani vlada, ki jo je vodila. Prepričani smo, da vlada, ki je v inozemstvu tako diskreditirana, ni več vredna, da zastopa državo na velikih mednarodnih konferencah.

Vzhodno vprašanje

Nov vpad turških divizij v nevtralnno zono

— Razburjenje v Angliji — Nova navodila zaveznikim delegatom v Mudaniji

LONDON, 10. Položaj na bližnjem vzhodu se je nenadoma zopet poslabšal. Dočim se je zadnje dni zdelo, da se bo posrečilo doseči s Turki sporazum, prihajajo sedaj

Turki spričo neverjetne zavezniske po-
pustljivosti in zaupajoč v francosko pomoč,
vedno z novimi zahtevami. Razen tega so
prekoračile nevtralnno zono cele turške pe-
hotne divizije, za katerimi prihaja topni-
štvo. Oddelek turškega vojaštva je zase-
del mesto Šile ob Črnom morju in prevzel
vso upravo v svoje roke. Javljalo se, da so
se pojavile turške patrulje že 50 km daleč
od Skutarije, predmestja Carigrada na a-
zijski obali. Toda Turki se skrbno izogibi-
bajo spopadom z angleškimi vojskami. Kemal
paša je celo pooblastil izmet paša, da za-
gotovi angleškega generala Harringtona,
da se bodo turške čete, ki so prekoračile
nevtralnno zono pri Ismidu, umaknile. Vse
te zagotovitve pa ne bodo mogle prepre-
čiti, da Anglija ne izgubi nekega dne po-
luprežljivost, ker se javlja tudi, da Kemal-
lovi pristaja v azijskih predmestjih Cari-
grada aretirajo kristjane.

Vpad ene turške divizije v nevtralnno
zono pri Ismidu je povzročil v Londonu
silno razburjenje, tem bolj ker so Turki
sami sodelovali pri določevanju te zone in
se ne morejo izgovarjati, da je ne poznajo.
Kakor je bilo to v slučaju Canaka. Vlada
bo na vsak način poslala generalu Har-
ringtonu navodila, da pojasni turškemu
zastopniku na konferenci v Mudaniji, da
se mora narediti enkrat konec takemu
turškemu postopanju.

Angleži ostanejo v Čanaku — Turki
orožniki bodo vršili v Traciji samo poli-
cijsko službo

Včeraj so brzojavili zavezniki delegati
iz Mudanije, da so morali prekiniti poga-
janja s Turki, ker navodila, ki so jih do-
bili, niso bila dovolj natančna glede
nevtralne zone in glede števila turških o-
rožnikov, katerim se bo dovolil prihod v
Tracijo. Zaradi tega se je angleški zastop-
nik v Parizu sporazumel s francosko vlado.
Nakar so bila poslana zaveznikom zastop-
nikom bolj natančna navodila. Določeno
je bilo, da ostane v veljavi omejena nev-
tralna zona, ki bo vsebovala Canak, kjer
bodo ostale angleške čete. Drugi kraji na
azijski obali morskih očin, kjer so se že
namestili turške čete, ne bodo vsebovani
v nevtralnno zono. Glede turškega orož-
ništva, ki bo puščeno v Tracijo, je bilo dolo-
čeno, da bo vršilo samo policijsko službo.
Tako se bo konferenca lahko nadaljevala.

Agencija «Reuter» pravi, da se v mero-
dajnih londonskih krogih poudarja, da za-
vezniška jamstva za izpraznitev vzhodne
Tracije s strani grške vojske predpostav-
ljajo spoštovanje nevtralne zone v zmislu
note, ki je bila poslana v Angoro dne 23.
septembra. Doslej Turki nevtralne zone
niso spoštovali. Kemalove čete se še
vedno nahajajo v zoni pri Čanaku in so
razen tega vpadle tudi v zono pri Ismidu.
Doselej ni nobenih znakov, ki bi kazali na
umik teh čet. Zavezniki države — pripo-
minja agencija Reuter — so si povsem ed-
ne v tem, da je izpraznitev vzhodne Tra-
cije odvisna od spoštovanja nevtralne zone
s strani Kemalove vojske.

Medtem se javlja, da je general Har-
rington ukrenil vse potrebno, da zagotovi izvr-
šitev sklepov konference v Mudaniji.

Z ozirom na nezadovoljstvo Anglije z
delovanjem francoskega odposlanca pri
Kemal paši Franklina Bouillona, kateremu
se pripisuje največja krivda za nepopoln-
ljivost Turkov, se javlja, da bo Bouillon
po nalogu francoske vlade zapustil Cari-
grad in se vrnil v Francijo.

Lloyd Georgejeve izjave o angleški politiki
na bližnjem vzhodu

Listi objavljajo Lloyd Georgejeve izjave
glede angleške politike na bližnjem vzhodu.
Lloyd George je predvsem zanikal tr-
ditve, da je Anglija dala Grkom na razpo-
lago denar in orožje. Ko so Grki zasedli
Smirno — je izjavil Lloyd George — smo
izjavili: Pojdite tja doli na lastne troške!
Ne moremo vam pomagati, in vi morate
sprejeti vso odgovornost za svoje podjetje.
Videli bi z zadovoljstvom, da bi Društvo
narodov dalo zasedsti morsko ozino po za-
dostnih silah za obrambo njihove prostosti
in nevtralnosti.

Lloyd George je pripomnil, da je Anglija
preprečila Grkom kršitev nevtralne zone.
Anglija hoče samo enako postopati s Turki
in Grki. Dokler ne bo podpisan mir — je
zaključil Lloyd George — ne bomo do-
voli kršitev nevtralne zone, katero smo za-
sedli v imenu zaveznikov.

Obsedno stanje v Atenah — Odpoved do-
govora Bonin Longare - Venizelos? —
Prošnja Tracije za podaljšanje roka za iz-
praznitev dežele

ATENE, 10. Nocoj je bilo proglašeno ob-
sedno stanje. S tem se položaj v bistvu ni
izpremenil, kajti izjemna vlada obstaja že
od revolucije sem. Proglas obsednega sta-

nja je potemtakem le nekaka potrditev
faktičnega stanja.

Veliko vznemirjenje je povzročila vest,
da bi bila Italija odpovedala dogovor Bon-
nin Longare - Venizelos, tičoč se Dodeka-
neza. Predsednik Gonatas je izjavil, da
službeno v tem pogledu še ni prejel nika-
kega obvestila, dasi je prosil italijansko
vlado, naj mu sporoči svoje namene. Ako
pa je vest resnična — je rekel Gonatas —
mno je iskreno žal, kajti popustljivost Ita-
lije glede teh otokov, ki nimajo zanjo no-
benega pomena, je mnogo pripomogla do
priateljstva in sodelovanja med obema dr-
žavama. Sicer pa grška vlada ne odpovedi
ne bo vzela kar tako na znanje, temveč
se bo moralo to vprašanje rešiti na konfe-
renci za mir na vzhodu.

Vsekakor pa je v grški javnosti sodbja o
postopanju italijanske vlade vse prej nego
laskava. Očita se ji, da izrablja trenutni
mučni položaj Grške, da ji škoduje.

V Atene je prišlo poročilo, da so tra-
cijski poslanci poslali Venizelosu brzo-
javko, v kateri ga prosijo, naj izpolni po-
daljšanje roka za izpraznitev Tracije, zakaj
rok enega meseca ne zadostuje, da zapuste
pokrajino vsi kristjani in 150.000 begun-
cev iz Male Azije. Enak korak bodo na-
pravili poslanci pri vladah zaveznikov.

Dnevne vesti

NASIM NAROČNIKOM!

Vključ mnogim opominom na pasici ali dr-
gače, je med našimi naročniki še mnogo takih,
ki niso poravnali z ostale naročnike. Ker ima
upraviteljstvo s terjanjem le nepotrebne troške
in zamudo časa, se obračamo tem potom do
vseh naročnikov, ki nimajo poravnane naro-
nine vnaprej, da to storijo čim prej, ker bi bilo
v nasprotnem slučaju upravičeno primorano
ustaviti nadaljnje pošiljanje lista.

POLITIČNO DRUŠTVO «EDINOST» V
TRSTU vabi vljudo svoje odbornike in
zastopnike na sejo danes ob 13. uri. Kraj
in dnevni red je označen v vabilu. Radi
važnosti in nujnosti je potrebna polnošte-
vilna udeležba. — Predsednik.

POLITIČNO DRUŠTVO «EDINOST» V
GORICI V četrtek, 12. oktobra 1922, se
bo vršila v prostorih tajništva seja širšega
društvenega odbora ob 9. uri zjutraj s sle-
dečim dnevnim redom: 1.) Poročilo ožjega
odбора; 2.) Poročilo delegatov Narodnega
Sveta; 3.) Kmetijska zadruga in zamenjava
denarja; 4.) Služajnost. — Na sejo so va-
ljeni tudi državni poslanci. — Radi važnosti
seje je potrebno, da se je udeležijo vsi člani
širšega društvenega odbora in državni
poslanci. — Vodstvo Političnega društva
«Edinosti» v Gorici.

K zasedbi okrajne bolniške blagajne. Očitki
fašistov glede poslovanja bolniške blagajne so
ti-le: 1. Pasivnost. Blagajna ima pri neki
banki dolg, ki znaša 1.250.000 lir. Letošnji
primanjkljaj znaša okrog 400.000 lir. Delavci
pa plačujejo skoraj 34 lir na mesec. Ravnatelj
in načelniki uradov imajo letne plače od 45
do 25 tisoč lir. 2. Protekcionizmi. Ravnatelj
je nastavljen v blagajni dva svoja sorodnika (ter
uporablja urad blagajne kot odvetniško po-
stajo, uporablja ali je do pred kratkim upo-
rabljaj kočijo blagajne zase in za svojo družino
ter stanuje v hiši blagajne, plačuje pa samo
del najemnine. 3. Slaba uprava. Sanatorij v
Ancaranu je pasiven, kirurška klinika je
stala preveč, tudi za prenos lekarnar se je po
nepotrebnem izdalo ogromnega denarja.

Na te očitke odgovarja upravni svet bolni-
ške blagajne v dolgi spomenici. Vest o pri-
manjkljaju letošnjega leta ne odgovarja res-
nici. Prvi meseci so bili pasivni radi velikega
števila bolnih posebno radi influence, ki je
divjala v pretekli zimi, in blagajna je morala
izplačati samo za podpore v prvem četrtletju
okrog 1.750.000 lir. V aprilu pa so bolniki ne-
hale in blagajna je v naslednjih mesecih po-
kriila prvotni primanjkljaj. Pomisliti je treba,
da vsled splošne krize delodajalci zelo ne-
redno plačujejo prispevke. Po voini je bilo
treba izvesti pri blagajni različne poplave,
posebej kar se tiče zdravstvenih naprav. Da
se krijejo ti stroški ter da se plačajo nekateri
nujni dolgi, je blagajna vzela na dolg 1 mi-
ljon 200.000 lir, od katerih je en del prešel v
reservni sklad, za eventualne nenadne stroške
v bodoči zimi. Ni res, da člani blagajne pla-
čujejo 34 lir na mesec. Največ, kar plačujejo
člani, je 22 lir na mesec, t. j. dve tretjini pri-
spevka, med tem ko gre tretja tretjina na ra-
čun delodajalca. Primerno so ta tudi podpore
zvišane. Ni res, da je blagajna kriva, da se je
število članov skrajšalo od 42.000, ki jih je imela
v letu 1920, na 37.000. Kriva je v prvi vrsti
brezposelnost. Nameščenci blagajne so res do-
bro plačani; toda plače odgovarjajo plačam,
ki jih imajo nameščenci drugih zavodov so-
cialnega skrbstva, ne dosega pa plač banč-
nih uslužbencev. Pomisliti je treba tudi, da je
delo težko in naporno. O protekcionizmu ni
govora. Med uslužbenci so pripadniki vseh
strank. Ravnatelj je sprejel svoje mesto pod
pogojem, da v svojem uradu izvrši lahko tudi
svoj odvetniški poklic. To je v dobro blagajni,
ker je ravnatelj na ta način vedno prisoten.
Razen tega izvršuje obilno odvetniške pose-
le za blagajno brezplačno. Za stanovanje rava-
telja ni določena najemina, ker so poga-

janja v teku. Zdravilišče v Ancaranu čeka bla-
gajni čast, seveda so potrebni za zdravilišče
in za kliniko veliki stroški, toda brez teh ne
gre in blagajna drugače ne bi mogla doseči
namenov, za katere je postavljena. Stroški za
prenos lekarnar so v zvezi s stanovanjsko
krizo. Lekarna je dobila odpoved in si je mo-
rala preseliti nove prostore za vsako ceno.
V ostalem opozarja upravni svet, da je bla-
gajna podvržena nadzornemu svetu in vlad-
nemu nadzorstvu in lahko se bo vsekdar ugo-
tovo redno poslovanje in uprava blagajne.

Cassa di risparmio federale falirala. Ta
vest je napravila včeraj po vsem mestu globok
vtis. Deficit se čeni na približno en milijon.
Ravnatelj hranilnice Berkovich je pobegnil iz
Trsta.

Gibanje brezposelnih. Predvčerajšnjim so
imeli brezposelni delavci v delavski zbornici
dobro obiskovan šod, na katerem je nasto-
pilo več govornikov in je bila sprejeta resolu-
cija, da je potrebno začeti s splošnim gibanjem
brezposelnih v vsej državi, vsled česar se po-
zivilo v vseh mestih brezposelni, da dne 23.
t. m. priredijo protestne shode. Obenem je bilo
sklenjeno, da se zberejo brezposelni na novo
demonstrativno zborovanje na Goldenjovnem
trgu. To se je zgodilo včeraj ob 10. uri. Ko je
pa policija videla vedno bolj naraščajočo
mnjico demonstrantov, jih je razglašala. Are-
tiranih je bilo kakih 10 oseb.

Zavarovanje proti brezposelnosti. Tržaško
podporno in bralno društvo enakoveljavno
okrajni bolniški blagajni ulica Torre bianca
št. 39, I. posluje tudi kot urad za zavarovanje
proti brezposelnosti že od 1. dne velikega sr-
pana t. l. Javljajo, da plačuje tedenske podpore
za brezposelnost le ob sobotah ob 4½ popol-
lstočno naznanja to društvu da sprejema
zavarovanje za slučaj brezposelnosti tudi za
take delavce, ki niso zavarovani proti boleznim.
Podružnica Solškega društva škedenj. Od
danes naprej bodo dobivali otroci v otroškem
vrtcu kosilo brezplačno. Starši! pošiljajte
svoje otroke edino le v vrtcu SD.

Otroški vrtec pri Sv. Jakobu. Vodstvo
otroškega vrtca pri Sv. Jakobu odločilo se
je za vpeljavno refekcijo. Otroci, ki bodo za-
hajali v otroški vrtci, bodo dobivali dnevno
kosilo ter bodo v otroškem vrtcu od 9.
ure predp. do 4. ure pop. — Starši, ki
imajo otroke in ki jih niso še vpisali v
otroški vrtci, naj to nemudoma storo. —
Gospodična vrtnarica vpisuje vsaki dan ob
9. uri predpopolne.

Mandolinistična skupina MDP Sv. Jakob.
Danes ob 20.30 redna mandolinistična vaja.
Tovariši točno.

Iz tržaškega življenja

Težka nesreča v izdelovalnici čopičev. V
ulici Malcantoni v starem mestu se nahaja iz-
delovalnica čopičev, last nekake Ziberna. V
njej je uslužbenih več delavcev; med njimi:
Alojzij Tomasini, star 23 let, stanujoč v ulici
Scoglio št. 10, in Ivan Lisjak, star 16 let, sta-
nujoč v Rojano-Vernicis št. 647.

Včeraj popoldne je vrgel Lisjak v kotel
vrela smole kostanj. To je povzročilo, da je
pljusnila smola iz kotla ter oparila Tomasini-
ja in Lisjaka, ki sta se nahajala v bližini, po
obeh rokah in po obrazu. Oba sta bila preje-
ljana v mestno bolnišnico.

Odmevi krvavega dogodka na Garibaldi-
jevem trgu. Včeraj zjutraj okoli sedme ure je
umrl v mestni bolnišnici Fran Segar, o kate-
rem smo poročali v zadnjih številkah našega
lista, da je bil ranjen na Garibaldijevem trgu.
Policijsko oblastvo zasleduje še vedno nje-
govega morilca; toda do sedaj brez uspeha.

Pred gostilno. Pred neko gostilno v ulici del
Sapone se je opetel pred sinočnim malo
pred policijo uro vinjen možakar, ki je ne-
prestan vhtel po zraku dolg, nabrušen nož
ter mrmral, da bo zaklal nekakega svojega so-
vražnika, ko bo ta prišel iz gostilne. Med tem
pa ko se je pripravljaj za napad, je nena-
doma zagledal kraljevega stražnika, ki jo je
mahal proti njemu. Brez premisleka je vrgel
nož od sebe ter skušal ubrati najkrajšo pot.
Toda mož postave je bil urnejši od njega in ga
je prijel brez vsake težave. Odpeljal ga je na
policijsko komisariat v ulici Guido Brunner,
od tam pa v zapor v ulici Coroneo. Imenuje
se: Ivan Zuliani, star 48 let, stanujoč v Zgornji
Caroli št. 150.

Halucinacije. Bilo je pred snočnim okoli
polnoči: Na Goldenjovem trgu je stala slabo
oblečena ženska, ki je kazala s prstom proti
Garibaldijevemu telakušcu ter vpila na ves
glas, naj ljudje bežijo daleč v stran, zakaj dol-
go Garibaldijevemu telakušču gre procesija sa-
nih ... peklensčkov. Ko so slišali redki spre-
hajalci to čudno govorjenje, so se radovedno
približali ženski in jo opazovali. Ona se je pa
tedaj obrnila do gledalcev ter jih opozorila,
naj za božjo voljo nemudoma zbežijo, sicer jih
bodo peklensčki žive požrli. Gledalci so spo-
znali, da se je ženska zmračila um; zato je eden
izmed njih skočil v bližnjo kavarno in telefo-
niral na «zeleni križ». Z avtomobilom tega
zavoda je bila prepeljana v opazovalnico
mestne bolnišnice. Njeno ime ni znano. Do-
zdeva se, da je tuja.

Vlom v železno blagajno na poštnem uradu.
Včeraj pri belem dnevu, in sicer med 12. in 2.
uro, so odprli doslej neznani predzorni vlomci
s ponarejenimi ključki poštni urad v ulici Dona-
dini št. 4. Tam so prevrtili v miru veliko že-
lezno blagajno in se polastili 4000 lir. Nato so
zaprli za seboj urad ter nemoteno odšli.

Aretirani trgovci s kokaino. — Zapiamba
1 kg kokaina. V nekem tržaškem hotelu pr-
vega razreda je stanoval te dni neki elegant-
no oblečen mladenič. K njemu na obiske so

hodili pogostoma zelo sumljivi ljudje. O teh
obiskih je izvedela policija, in včeraj so ga
obiskali policisti. Mladenič pa ni bil nič kaj
zadovoljen s tem obiskom, zakaj postal je bled
kot smrt, ko je zagledal može postave. Ti so
mu preiskali vse kosečke. V enem so našli
kilogram kokaina, ki je vredna kakih 8000
lir. Mladenič je bil aretirani; kokaina zaple-
njena. Ugotovilo se je, da je prinesel aretira-
nec kokaino iz Dunaja. To tihotapstvo je izvr-
ševal pogostoma. Policija drži njegovo ime
tajno.

O ukradeni železni blagajni. Policija je iden-
tificirala tistega voznika, ki je pred par dnevi
prepeljal Trudnovo železno blagajno na Kja-
din. Imenuje se: Ernest Sterle, star 22 let, sta-
nujoč v ulici dell'Olmo. Sterle se nahaja v za-
poru. Trdil je, da je nedolžen.

Tatvina. Pomorščaku Antonu Baneku je
bilo pred snočnim ukradena v stari prosti
luki listnina s 1045 lirami. Kot osumljeni kri-
vec je bil včeraj aretirani neki Miklavž Colina,
stanujoč v ulici della Ginnastica št. 7.

Vesti z Goriškega

Iz Tomaja, Pok. Filipu Cernetu, okraj-
nemu sodniku v Komnu, umrlemu dne 9.
okt. 1921, v spomin. — Jesen je v deželi.
Listje rumeni, listje pada. Leto dni je, od-
kar si padel tudi Ti, naše gore list. Ti dragi
Filip. Nisi padel kot rumen list v jeseni;
padel si še zelen, svež list v zgodnjem po-
letju človeške dobe. Nisi padel žrtve za-
vratne bolezni; padel si žrtve nedolžne za-
bave in razvedrila v prosti naravi. O u-
godni korak, o usodni skok, kako globoko
rano si nam usekal v naše ljubeče srce!
Čas celi rane, a trenutki jih znova odpirajo.
Zato je dan obletnice Tvojega padca, dragi
Filip, dan groze in trpljenja za Tvojo vda-
no. Ti soprogo, za Tvoja dva osirotela
otroka. Dan srčne žalosti za Tvoje blage
sorodnike, prijatelje in rojake. Trenutki
trpke obletnice odpirajo srčne rane. Spom-
ni se nam oživljajo. Ti, dragi naš Filip,
vstajaj danes pred našimi očmi kot svetla
podoba najboljšega soproga in očeta, naj-
milijšega prijatelja, najgorečnejšega rodo-
ljuba. O prelepa, blisčasta podoba! Čim
svetlejša si, tem bolj nas v srcu boli, skeli.
Ta naša težka bol, dragi naš Filip, bodi Ti
porok da boš živel, četudi mrtev, v spo-
minu našem do konca dni.

Vesti z Notranjskega

Postojna. (Fašistovska nasilja v Postojni
in okolici). V soboto zvečer in ponoči je
imela postojnska okolica in Postojna sama
zopet en priazen obisk. Kamijon z obro-
ženimi fašisti je vozil po mirnih vaseh
okolice. Snemali so napise trgovcev, obrt-
nikov in rokodelcev ter jih nalagali na av-
to, tudi take, na katerih ni bilo drugega
napisa nego ime in priimek obrtnika. Pri-
šle so jim pa tudi druge stvari prav, kakor
lestve, dvokolnice itd. — ne vemo v ko-
liko in kako so te italijanstvu nevarne. Do-
mače ljudstvo ni odgovarjalo na izzivanje,
čemer se je zahvaliti, da ni prišlo do ne-
reše. Med drugimi napisi videli smo v ka-
mijonu tudi starinski napis «Gostilna Bog
in Narod». Sneli ga niso zloglasni avstrijski
žandarji, ne nemški sovinitisti, niti madžar-
ska in pruska soldateska, katere je divjala
za časa vojske po naših krajih, dasi je mar-
sikateri teh vedel, da je «Bog in Narod»
izrek enega največjih mož Italije — Mazzini-
ja.

Iz Postojne. Pevsko društvo «Postojna»
je pričelo včeraj, v torek t. j. 10. oktobra
z rednimi pevskimi vajami, ki se bodo vršile
vsak torek in petek od 8—10 ure zvečer v
učni sobi tukajšnje ljudske šole kakor v pre-
teklem letu. Dosedanje člani in članice ulju-
dno prosimo, da se naj redno in točno udele-
žujejo. Za pevski naraščaj pa se nameravajo
prirediti posebne ure, v katerih bi se početniki
poučevali najprej v teoriji in potem v začeti
vajah. Ker se z narodnim petjem širi narodna
zavest in goji materni jezik, prosimo stariše
da z veseljem dovolijo snladini, da poseba
pevske vaje, «saj v pesmi slast je vsa», pravi
naš pesnik.

Mladenčič! Ne trajte zlatega časa s pogu-
bnim alkoholom, ki vam uničuje zdravje in
kvari značaj, ter žrtvujte vaš prosti čas raje
pevskemu društvu «Postojna», ki ima vzvišen
namen gojiti naše lepše nar. popevke ter dra-
miti mladenčje k delu kulture in samozvesti.
Oni mladeniči in dekleta, ki nameravajo
pristopiti, naj se javijo pri društvenem tajni-
ku br. Miroslavu Vičiču ali pri g. pevovodju
Alojziju Poliču.

Nasviden! Na delo za blagor domovine!
Odbor pevskega društva «Postojna».

Borzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu

Trst, dne 10. oktobra 1922.

avstrijske krome	—87—	—87—
švicarske krome	83.50	84.50
francoški franki	14.35	15.00
angleški funti papirnat	177.50	177.50
angleški funti zlati	103.80	104.20
angleški funti zlati	111.25	112.25

Mali oglasi

KISA pri potaji Volkjadraga, z njivo in bres-
kovim vrtom, pripravna za vsako obrt in
trgovino, se proda. Andrej Uršič, št. 322.
1880

APNENICE, tri peči, blizu postaje Bivio-Na-
brežina, se oddajo takoj v najem. Pojasnila
pri upravitelstvu. 1881

UKRADENA je bila od 6. nr. 7. t. m. posest-
niku Leban Ivanu iz Polj. binja hšt. 7 kobila
«Fuchsa», rdeče barve, z malo, sirske, sred-
nje velikosti, stara 10 let in en konj ravno
iste barve, malo manjši, z malim, za kresjar
velikim, belim znamenjem vrhu desnega
stegna. Nagrade 500.— lir onemu, ki izsledit
tavoce ali konje. 1877

POROCNE SOBE od L 1800 naprej. Skladišče
pohištva via Udine 25. 1878

ODDA SE uradniku ali uradnici lepa zračna
soba pri mali slovenski družini. Ugo Foscolo
št. 37, pritičje, vrata 3. 1877

DOTIČNIK ki je pozabil kupljeni klobuk v
Podgradu, naj se oglasi v čevljarnici Stančič
v Herpeljah št. 67. 1876

KLAJNO apno za živino ima v zalogi lekarna
v Il. Bistrici. 28/6

KLAVIR, nemške svetovne znamke, močan
glas, se proda radi odhoda. Acquadotto 23,
vrata 11. 1860

ZDRAVILA za vse živalske bolezni, redilni
orah, fluid za konje, se dobi v lekarni v Il.
Bistrici. 28/4

POZOR! Krone, bisere, zlato, platin in zobovje
po najvišjih cenah plačuje edini groist Bel-
leli Vita, via Madonnina 10, I. 82

KRONE, goldinarje plačujem po cenah, ki jih
drugi ne morejo plačevati. Pondares 6, I.
nadstr., desno. 57

Mag. pharm. O. Urbancich

naznanja, da je prevzel vodstvo

znane lekarne

LIBERI „AL CORSO“

Gorica, Corso Vitt. Em. 39

in se priporoča slavnemu občinstvu v mestu
in na deželi. 654

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

JAKOB PERHAUC

ustanovljena leta 1878

Trst, via S. T. Xydias št. 6, telefon 2-86.

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkur-

kurence; pristni istrski tropinovec, kraški brinjevec

in kraški silivovec.

Lastni izdelki: šumeča vina kakor šampanjec,

šumeči istrski refosk Lacrima Cristi in druga.

Specializirani: Jajčji konjak in Crema marsala ter

raznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malin-

vec in drugi. (57)

PODLISTEK

Igralec, ki dobliva.

Spisal Mavricij Jókai

Iz madžarskega izvirnika poslovenil

Ivan Košičič

11

Leta 1899. je pisal E. Samostz v 21. nati-
sku Petrisove knjige «Handbuch der Fremd-
wörter» (str. 793): Scherlievo, kostni gnolobi
podobna oblika sifilide, ki se pojavlja od leta
1790. v Iliriji in Dalmaciji; tudi grobniska,
ilirski ali istrski obrežna kuga znana.
Stari grad Grobnik na Grobniskem polju je
blizu Kraljevice in Bakra. — Leta 1902. je
pisal Dragutin Hirc («Oesterr.-ung. Monar-
chie», zvezek «Kroatien», str. 306. in 312):
«Nekaj daleč leži Kukuljanovo in Skrifljevo,
ki sicer tvorita celoto, a sta ločena v dve
sovržni si občini po prepiru in neslogi, dveh
na Primorskem domačih demonih...» Iz
Kukuljanove pridejo po kameniti poti v Skri-
fjevo, ki se je odrgnalo od prve vasi. —
Leta 1906 je pisal Meyerlev «Grosses Kon-

versationslexikon» (14